

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Hotărîrii Guvernului cu privire la
finanțarea în bază de cost per elev
a instituțiilor de învățămînt profesional tehnic

Proiectul Hotărîrii Guvernului cu privire la finanțarea în bază de cost per elev a instituțiilor de învățămînt profesional tehnic este elaborat de către Ministerul Educației ca urmare a implementării prevederilor Codului Educației al Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, Nr. 319-324, art Nr: 634) și Strategiei de dezvoltare a învățămîntului vocațional/tehnic pe anii 2013-2020 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 31-35 art Nr: 149).

Conceptul noului mecanism de finanțare a fost elaborat în anul 2014 de către Ministerul Educației cu sprijinul Proiectului UE “Asistență tehnică pentru domeniul învățămînt și formare profesională” în strînsă cooperare cu Ministerul Finanțelor în baza celor mai bune experiențe din țări ale UE, precum Marea Britanie, Olanda, Danemarca. În anul 2015 a avut loc experimentarea mecanismului în 8 instituții din subordinea Ministerului Educației.

Ministerul Educației s-a angajat într-o amplă reformă a sectorului de învățămînt profesional tehnic. Atît Codul educației, cît și alte documente de politici specifică necesitatea sporirii eficienței cheltuirii resurselor publice investite în educație.

Sursa principală de finanțare în sistemul public de învățămînt profesional tehnic o constituie mijloacele bugetare. Alocarea acestor resurse istoric avea loc într-un mod redus de transparentă, fără a se baza totdeauna pe criterii obiective și fără a oferi tuturor instituțiilor stimulente pentru a-și consolida relevanța, eficiența și atractivitatea. De asemenea, numărul elevilor încadrați în acest sistem a scăzut constant (de ex. de la 51.1 mii în 2008/2009 la 42.7 mii în 2013/2014). Acest lucru a generat o prestație ineficientă a sistemului în cazul în care raportul mediu al numărului de elevi / angajați este mic (4.8), raportul mediu al numărului de elevi/cadre didactice este, la fel, mic (9.4) în comparație cu standardele europene minime (12).

Regulamentul privind finanțarea în bază de cost per elev a instituțiilor publice de învățămînt profesional tehnic are scopul de a eficientiza alocărilor resurselor publice, de încurajare și promovare a programelor de instruire profesional tehnică necesare pieții muncii.

Noul regulament prevede un sistem ce țintește spre îmbunătățiri treptate a modului de finanțare a instituțiilor de învățămînt profesional tehnic prin introducerea unor criterii de alocare verificabile în mod obiectiv și stimulente pentru instituții pentru a oferi instruire relevantă în conformitate cu necesitățile de pe piața muncii într-un mod cost-eficient, crescînd atractivitatea sistemului atît pentru sfera economică, cît și pentru potențialii elevi.

Astfel, instituțiile urmează a fi finanțate în baza numărului de elevi alocat de către gestionar în corespundere cu planul de înmatriculare și numărul de elevi în anii trecători de studii. Costurile medii pentru educație, cheltuielile pentru programele de instruire, la moment, reprezintă între 65% și 75% din alocări; restul ține de acoperirea costurilor pentru alimentația elevilor, căminele studențești, burse și cheltuieli pentru orfani. Conform regulamentului propus, pentru fiecare elev, instituției i se alocă echivalentul aprobat anual al ratei naționale de finanțare. Aceasta reprezintă costul mediu anual de instruire al unui elev în cadrul instituțiilor și cuprinde toate costurile aferente procesului de instruire, cum ar fi:

- cheltuieli salariale ale cadrelor didactice, maiștrilor, personalului de conducere și auxiliar al instituției;
- cheltuieli aferente procesului didactic și practicii de producție;
- cheltuieli de mentenanță a spațiilor destinate procesului de instruire, spațiilor administrative, spațiilor utilizate în alte scopuri, cât și spațiilor neutilizate.
- cheltuieli pentru materiale și bunuri de uz casnic;
- cheltuielilor de transport.
- alte tipuri de cheltuieli în vederea organizării și desfășurării procesului educațional.

Totodată, există un șir de cheltuieli independente de numărul de elevi și care nu se încadrează în rata națională de finanțare pentru care se propun linii separate de cheltuieli. Acestea sînt:

- cheltuieli aferente cazării elevilor în cămine, inclusiv a salariilor persoanelor angajate pentru administrarea, supravegherea și întreținerea căminelor;
- cheltuieli speciale destinate elevilor orfani;
- cheltuieli pentru bursele de studii, cu excepția bursei Gaudeamus pentru elevii înmatriculați la programele de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară;
- cheltuieli pentru alimentarea elevilor înmatriculați la programele de formare profesională tehnică secundară;
- investiții capitale și cheltuielilor legate de reparațiile sau construcțiile capitale;
- cheltuieli aferente activităților specifice Centrelor de excelență.

Conform regulamentului propus, se vor aplica rate naționale de finanțare diferite programelor de formare profesională tehnică secundară și programelor de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară.

Diferențierea de costuri per elev între programele de instruire se face cu ajutorul coeficienților de programe. Toate specialitățile și, respectiv, toate meseriile sunt clasificate în categorii de cost.

Rata națională de finanțare se bazează pe nivelul minim al cheltuielilor necesare pentru instruirea programelor ce au costul cel mai redus. Acest nivel reprezintă clasa A, iar coeficientul de program pentru acesta este, prin definiție, 1. Astfel, coeficientul de program se bazează pe o medie ponderată a costului per elev pentru programe de instruire ce fac parte din aceeași categorie cost. Ceilalți coeficienți reprezintă raportul dintre costul mediu per elev din categoria de cost respectivă la costul mediu de instruire per elev la programele din categoria A și vor fi în creștere, mai mari decît 1.

Rata națională de finanțare și coeficienții se echilibrează pentru că cheltuielile totale pentru sistemul de învățămînt profesional tehnic nu pot depăși plafonul bugetar anual stabilit de Ministerul Finanțelor.

Regulamentul descrie modul de stabilire a ratei naționale de finanțare și coeficienților de programe.

Rata națională de finanțare este variabilă anual în funcție de creșterea sau scăderea plafonului pentru învățămîntul profesional tehnic cauzată de creșteri salariale, inflație, etc.

Coeficienții de programe și numărul de categorii se stabilesc pe perioadă determinată (3 ani), urmînd a fi revizuiți în conformitate cu prevederile regulamentului.

Regulamentul prevede aplicarea opțională de către gestionari a încă 3 coeficienți: rata de retenție, coeficientul pentru fondul de competitivitate și coeficientul de premiu.

Rata de retenție este un coeficient stabilit pentru fiecare meserie sau specialitate pentru a ajusta finanțarea în cazul abandonurilor școlare (eliminări). O rată mai mică de promovare și implicit o rată mai înaltă a abandonului decît media prestabilită de gestionar conduce la o finanțare proporțională mai mică a instituției în următorul an financiar.

Scopul fondului de competitivitate este de a prevedea în limitele plafonului resurse financiare de la bugetul de stat pentru co-finanțarea colaborărilor dintre instituții și agenți economici conform criteriilor specificate în regulament în scopul mobilizării instituțiilor de învățămînt profesional tehnic de a stabili parteneriate cu mediul de afaceri. Fondul de competitivitate se creează prin contribuția fiecărei instituții prin diminuarea ratei naționale de finanțare anuale pe fiecare elev cu 3%. Criteriile de eligibilitate pentru alocarea co-finanțării din fond se stabilesc de către gestionari.

Coeficientul de premiu reprezintă un coeficient de program suplimentar care se aplică pe termen determinat la decizia gestionarului în urma consultărilor cu mediul de afaceri pentru favorizarea unor programe de instruire care în urma analizelor efectuate de către gestionar sunt prioritare pentru piața forței de muncă. Coeficientul de premiu poate fi privit ca o prevedere care permite angajarea părților interesate în dezvoltarea învățămîntului profesional tehnic prin participări la negocierea acestora. Altfel spus, mecanismul încurajează implicarea Ministerului Economiei, angajatorilor și sindicatelor în gestionarea finanțării pentru ajustări la solicitările de pe piața forței de muncă.

Instituțiile de învățămînt profesional tehnic sunt eligibile, în limitele legii, să genereze venituri extrabugetare. Regulamentul prevede deducerea unora din ele la alocarea resurselor bugetare, precum sunt taxele de studii și taxele de cazare în cămine. Alte categorii de venituri extrabugetare, cum ar fi cele obținute din activități de producere, cele generate prin activități de formare a șomerilor și angajaților, etc. să nu fie deduse, astfel constituind un stimulent pentru instituții. Cu toate acestea, toate regulile bugetare sunt aplicabile pentru toate aceste surse de venit extrabugetar (regulamente ale sistemelor de trezorerie, încorporare în declarația financiară anuală a instituției etc).

Se stabilește constituirea unui fond de rezervă pentru instituțiile de învățămînt profesional tehnic la nivelul Ministerului Educației pentru prevenirea posibilei reduceri a bugetelor unor instituții în legătură cu aplicarea noii metologii de finanțare pentru perioada anilor 2016 – 2017.

Impactul fiscal.

Regulamentul propus nu presupune alocarea resurselor suplimentare de la bugetul de stat. Acesta reglementează distribuția banilor bugetari în limita plafonului aprobat de către Ministerul Finanțelor în interiorul sistemului de învățămînt profesional tehnic într-un mod mai transparent și bazat pe evidențe. Gestionarii pot aloca mai eficient resursele, întrucît înmatricularea și finanțarea per elev pe programe de instruire se află în strictă corelare. În cazul creșterii sau reducerii numărului de elevi, finanțarea se reduce în mod corespunzător.

Implementarea noului mecanism de finanțare pentru sistemul de învățământ profesional este stipulată sub forma a două condiții prin care Guvernul Republicii Moldova (Ministerul Educației) poate beneficia de Programul de Suport Bugetar nerambursabil din partea Uniunii Europene. Astfel, realizarea deplină a primei condiții aduce în bugetul de stat 800 mii Euro, iar a celei de a doua 1,600 mii Euro.

Impactul economic.

Mecanismul de finanțare reglementat prin prezenta hotărîre face diferențiere în costurile pe programe de instruire. Acest lucru presupune o finanțare mai adecvată a necesităților de instruire, care se vor materializa într-o calitate mai bună a elevilor la absolvire și, implicit, într-o satisfacție mai mare a pieții muncii față de sistemul de învățământ profesional tehnic.

Posibilitatea generării veniturilor extrabugetare din activități de producere, instruire a adulților etc. va avea un rol pozitiv în modul de activitate și posibilitățile suplimentare de instruire ale instituțiilor. Acest lucru se va reflecta și asupra calității viitorilor absolvenți.

Impactul administrativ.

Regulamentul propus mărește capacitatea de gestionare și coordonare a Ministerelor Educației, Agriculturii și Industriei Alimentare, Sănătății, Culturii în procesul bugetar pentru finanțarea instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic. Acest lucru se realizează prin modul de finanțare legat direct de programele de instruire solicitate de piața muncii prin intermediul planului de înmatriculare și aplicarea costului corespunzător de instruire per elev pe program de instruire.

Prin mecanismul propus, gestionarii pot controla abandonul școlar pe fiecare instituție și pe fiecare program de instruire. De asemenea, mecanismul de finanțare propus permite colectarea de date și generarea de indicatori utili, cum ar fi:

- bugetul alocat pentru fiecare categorie de programe de studii (venituri);
- veniturile extrabugetare generate, inclusiv pe categorii de programe (venituri);
- costurile pentru pe categorii de programe de instruire (cheltuieli);
- costurile pentru nevoi sociale (cheltuieli);
- raportul buget costuri salariale / buget costuri nesalariale pentru fiecare școală;
- raportul elevi /cadre didactice și elevi/total angajați;
- costul mediu de instruire per elev pe fiecare specialitate sau meserie etc.

Proiectul hotărîrii Guvernului cu privire la finanțarea în bază de cost per elev a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, a fost plasat pe site-ul <http://particip.gov.md/> pentru consultări publice și transmis spre avizare.

Ministru

Corina FUSU

A. Sîrbu, Tel.: 022 23 33 25
S. Gîncu, Tel.: 022 23 33 51
Email: silviu.gincu@edu.md